

**TROND
MOHN**
FORSKNINGSSTIFTELSE

**Årsberetning
2023**

I. Stiftelsens formål

Trond Mohn forskningsstiftelse, som inntil 2019 hadde navnet Bergens forskningsstiftelse og inntil 2024 hadde navnet Trond Mohn stiftelse, ble opprettet i 2004 etter en donasjon fra Trond Mohn.

Stiftelsen har som allment formål å støtte forskning og forskningsfremmende tiltak ved Universitetet i Bergen og Helse Bergen HF, herunder også forskning i skjæringsfeltet mellom basalforskning og klinisk medisinsk virksomhet. Den kan også støtte forskning og forskningsfremmende tiltak ved andre forskningsutførende institusjoner i Norge fortrinnsvis i samarbeid med institusjoner lokalisert i Bergen.

I årene etter oppretting har kapitalen i stiftelsen økt betydelig, først og fremst som følge av nye donasjoner fra Trond Mohn, Marit Mohn og Frederik Mohn, og som følge av at de tre stiftelsene Bergens forskningsstiftelse, Bergens medisinske forskningsstiftelse og Frank Mohns Stiftelse fusjonerte i 2014.

II. Kapital

Årets aktivitetsregnskap er gjort opp med et underskudd på 166 mill. kroner. Ved utgangen av 2023 er stiftelsens totalkapital 2.553 mill. kroner og egenkapitalen er 2.081 mill. kroner.

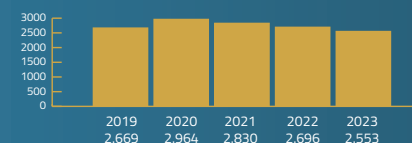
Styret i Trond Mohn forskningsstiftelse vedtar årlig en investeringsstrategi i tråd med stiftelsens overordnede og langsiktige formål. Kapitalforvaltningen gjøres av stiftelsens egne ansatte. Kapitalen er plassert i verdipapirmarkedet. For å motvirke risikoen som følger av verdissingninger i finansmarkedene er det lagt til grunn en bred diversifisering i investeringsstrategien, både med hensyn til aktivaklasser og antall posisjoner innenfor den enkelte aktivaklasse.

Per 31.12.23 er bokført verdi av stiftelsens investeringer i aksjer og verdipapirer 2.538 mill. kroner. Virkelig verdi er vurdert å være noe høyere, 2.953 mill. kroner, da det i regnskapene er lagt til grunn det laveste av anskaffelseskostnaden og virkelig verdi. I 2023 oppnådde stiftelsen en avkastning på 80 mill. kroner på kapitalen (basert på markedsverdi), og dette tilsvarer 2,7 %.

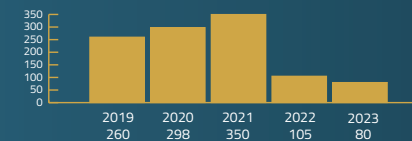
Stiftelsen har et langsiktig perspektiv, og tildelinger blir finansiert av avkastningen på stiftelsens kapital.

Utdelingsprofilen justeres i tråd med hvordan den langsiktige avkastningen utvikler seg over tid.

Totalkapital (MNOK)

Avkastning (MNOK)

1519 MNOK
tildelt totalt

214
prosjekter

III. Tildelinger

Stiftelsens viktigste oppdrag er å omsette stifters intensjoner og pengegaver til gode satsinger på forskning og forskningsfremmende virksomhet - til beste for det samfunnet som i neste omgang skal nyte godt av forskningsvirksomheten.

TMF vektlegger å ha gode tildelingsprosesser, og alle satsinger skal være prioritert av ledelsen i mottagende institusjon. Stiftelsen har et vitenskapelig rådgivende utvalg, sammensatt av anerkjente fagpersoner. I arbeidet med å vurdere søknader benytter stiftelsen seg av internasjonalt anerkjente forskere innen fagfeltene som søknadene dekker. Eksterne fageksperter blir også benyttet når stiftelsen gjennomfører midtveisevaluering av de tematiske satsingene, og i 2023 fikk stiftelsen bistand fra 82 slike uavhengige eksperter.

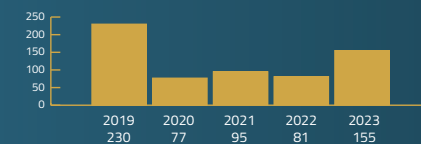
Per 31.12.2023 er det tildelt totalt 1.519 mill. kroner fordelt på 214 prosjekter og en øremerket gave på 250 mill. kroner, samt 48 mill. kroner av avkastningen på denne, er stilt til disposisjon til Helse Bergen. Av dette er 1.348 mill. kroner utbetalt. Stiftelsens prosjektgjeld er 469 mill. kroner, og av dette er 266 mill. kroner kortsiktig prosjektgjeld som kan komme til utbetaling i løpet av 2024.

I 2023 har stiftelsen forpliktet seg til å bidra med 155 mill. kroner til 14 prosjekter. I tillegg til dette kommer tildeling av 30 mill. kroner til tre prosjekter som først blir avtalefestet og regnskapsført i 2024.

I tillegg til gavene fra TMF, bidrar også mottakerinstitusjonene med egne midler og ressurser til prosjektene.

Tildelingene er konsentrert om flerårige kompetanseprosjekter og tematiske forskningssatsinger, samt midler til infrastruktur for forskning. For komplett oversikt over årets tildelinger vises det til note 5 i årsregnskapet.

Tildelinger (MNOK)

Kompetansebygging

Stiftelsen har helt siden den ble etablert satset på kompetansebygging ved Universitetet i Bergen (UiB) og Helse Bergen (HB), og har i samarbeid med disse etablert programmer som skal fremme rekruttering av fremragende forskere til Bergen og bygge fremragende fagmiljøer. Stiftelsens største satsing er TMF Starting Grant. Programmet lyses ut årlig og omfatter alle forskningsfelt ved Universitetet i Bergen.

I 2023 har stiftelsen forpliktet seg til å bidra med:

- 10 mill. kroner over fire år til TMF Starting Grant til Justas Zalieckas, UiB. Han skal videreutvikle sin nye metode for å lage diamantbelegg på tredimensjonale flater for bruk på medisinske implantater. Fagfelt: nanofysikk

Med tildelingene som er vedtatt og kon-

traktsfestet i 2023 har stiftelsen tildelt Universitetet i Bergen totalt 371 mill. kroner til 48 unge forskere gjennom dette rekrutteringsprogrammet.

I tillegg til dette kommer tildelingsvedtak på totalt 30 mill. kroner som først blir avtalefestet og regnskapsført i 2024:

- 10 mill. kroner over fire år til TMF Starting Grant til Henriette Aksnes, UiB. Hun skal forske på hvordan hjerneforkalkninger oppstår og hvordan det påvirker utviklingen av demens og andre nevrodegenerative sykdommer. Fagfelt: Molekylær cellebiologi/nevrobiologi
- 10 mill. kroner over fire år til TMF Starting Grant til Gabriele de Seta. Han vil undersøke hvordan algoritmer former menneskers kreativitet i hverdagen og hvordan kreativitet påvirker algoritmene. Fagfelt: Digital kultur

- 10 mill. kroner over fire år til Jana Birke Belschner. Hun skal undersøke hvordan endring i demografien påvirker den politiske representasjonen av unge, eldre og kommende generasjoner interesser. Fagfelt: Komparativ politisk demografi

Kompetansebygging er også sentralt i flere av de tematiske satsingene, se etterfølgende omtale av disse.

Frem til 2015 tildelte stiftelsen 70 mill. kroner til et treårig rekrutteringsprogram for medisinsk forskning ved UiB, og i 2015 ble det tildelt 68,5 mill. kroner til UiB og program for rekruttering av toppforskere til Universitetet i Bergen ("Toppforskningsprogrammet"). UiB har ved hjelp av dette rekruttert fem senior internasjonale toppforskere til Bergen og hver av disse har fått en startavtale over fem år og har etablert et toppforskerteam ved UiB.

Justas Zalieckas
TMS Starting Grant 2022

Henriette Aksnes
TMS Starting Grant 2023

Gabrielle de Seta
TMS Starting Grant 2023

Jana Birke Belschner
TMS Starting Grant 2023

A photograph of a white-throated sparrow standing on a pile of seaweed. The bird is facing left, with its head turned slightly towards the camera. It has a white throat and breast, a dark grey back, and a dark eye. The background is a soft, out-of-focus green. A semi-transparent blue box is overlaid on the left side of the image, containing text.

Tematiske satsinger

Stiftelsen støtter også forskning, rekruttering og kompetansebygging innenfor tematiske områder. De nyeste satsingene er innen diabetesforskning, dyp-havsforskning, hjerneforskning, antibiotikaresistens (AMR) og regenerativ medisin og pandemiforskning (Covid-19).

Stiftelsen har i 2023, i samarbeid med mottaker-institusjonene, forpliktet seg til å bidra med midler til følgende satsninger:

Pålitelig kunstig intelligens (Trustworthy AI)

Kunstig intelligens (KI) har etter hvert blitt en naturlig del av arbeidet innen forskning, utdanning og arbeidslivet. En generell utfordring knyttet til KI-systemene er spørsmål om pålitelighet. Det mangler for eksempel vitenskapelige definisjoner og klare kriterier for verdier som rettferdighet, ansvar, trygghet, personvern og andre viktige etiske aspekter. I tillegg er det behov for å avklare en rekke juridiske spørsmål knyttet til KI.

For å møte disse utfordringene og styrke KI-forskning av høy kvalitet ved Universitetet i Bergen (UiB) samarbeider universitetet og stiftelsen om forskningsprogrammet Trustworthy AI, eller Pålitelig KI. I 2023 har stiftelsen avtalefestet tildeling av:

- 6 mill. kroner over fire år til Trustworthy AI models to predict progression to complications in patients with Diabetes (TRUST-AI4D). Prosjektet ledes av professor Valeriya Lyssenko, Mohn Research Center for Diabetes Precision Medicine.
- 6 mill. kroner over fire år til AI and Education: Layers of Trust (EduTrust AI). Prosjektet ledes av professor Barbara Wasson, SLATE.
- 6 mill. kroner over fire år til Algorithmic Foundations of Trustworthy AI. Prosjektleder er professor Fedor V. Fomin, Institutt for informatikk.
- 2 mill. kroner over fire år til Samarbeidsprosjektet Pålitelig KI Synergi – TAIS. Prosjektet skal legge til rette for samarbeid på tvers av forskningsprosjektene. Professor Barbara Wasson, SLATE, leder prosjektet.

Translasjonell epidemiologi

Ikke-smittsomme sykdommer som hjerte-kar-sykdommer og kreft er årsaken til 80 % av dødsfall før fylte 70 år i en rekke land og utgjør en vesentlig del av sykdomsbyrden på nasjonalt og globalt nivå ifølge verdens helseorganisasjon. Det er derfor et stort behov for nye strategier for å oppdage og bekjempe ikke-smittsomme sykdommer. Norske forskere har en unik fordel ved å ha tilgang til mange ulike helseregistre, biobanker og annen type helsedata. Forskere som ikke vanligvis samarbeider, kan nå finne sammen gjennom det nyetablerte Forskningssenter for Translasjonell Forskning i Epidemiologi (TRACE) ved Universitetet i Bergen. Senteret, som ledes av Tone Bjørge skal legge til rette for samarbeid mellom forskere med kompetanse på medisinsk statistikk, epidemiologi og informatikk og biomedisinske fag.

UiB og Trond Mohn forskningsstiftelse har gått sammen om et forskningsprogram som skal støtte opp under forskningsaktiviteten ved senteret. I 2023 har stiftelsen forpliktet seg til å bidra med støtte til følgende prosjekter:

- 6 mill. kroner over fire år til prosjektet Svangerskapskarakteristika og kreft blant mor og hennes avkom: Betydningen av mors komplette reproduktive historie (CORECA), UiB. Prosjektleder Tone Bjørge.
- 6 mill. kroner over fire år til prosjektet Prediksjon og forebygging av hjerneskade hos nyfødte (ProBND), UiB. Prosjektleder er Rolf Terje Lie
- 6 mill. kroner over fire år til prosjektet Immunologiske mekanismer ved barnekreft (KidImmune), UiB. Prosjektleder er Ola Myklebost.

TMF-UiB karriereutviklingsprogram

Stiftelsen har støttet rekruttering av unge talentfulle forskere ved UiB siden 2005, gjennom TMF Starting Grant programmet. I 2019 ble TMS-UiB karriereprogrammet etablert for å sikre at unge forskningsledere i programmet får god prosjektstøtte, utveksler beste praksis, utvikler seg som ledere og etablerer et lokalt sterkt faglig og sosialt nettverk slik at de får hentet ut sitt faglige potensiale.

- Etter en positiv evaluering av første programperiode i 2023 tildelte stiftelsen 1,48 mill. kroner til en videreføring av programmet frem til 2026. Prosjektleder er Margareth Hagen, UiB.

PET/MR av brystkreftpasienter – bedre diagnostikk og bedre behandling

Den best mulige behandlingen for den enkelte pasient krever gode undersøkelsesverktøy for å kunne vurdere om behandlingen faktisk virker slik den er tenkt.

Prosjektet skal sammenligne bruk av to ulike PET-sporstoff, et velkjent og et nytt. Hypotesen er at det nye sporstoffet vil gi bedre informasjon om kreftsvulsten og hvordan behandlingen virker.

- Stiftelsen bidrar med 4,6 mill. kroner over fem år.
Prosjektleder er Cecilie Brekke Rygh, Haukeland universitetssykehus.

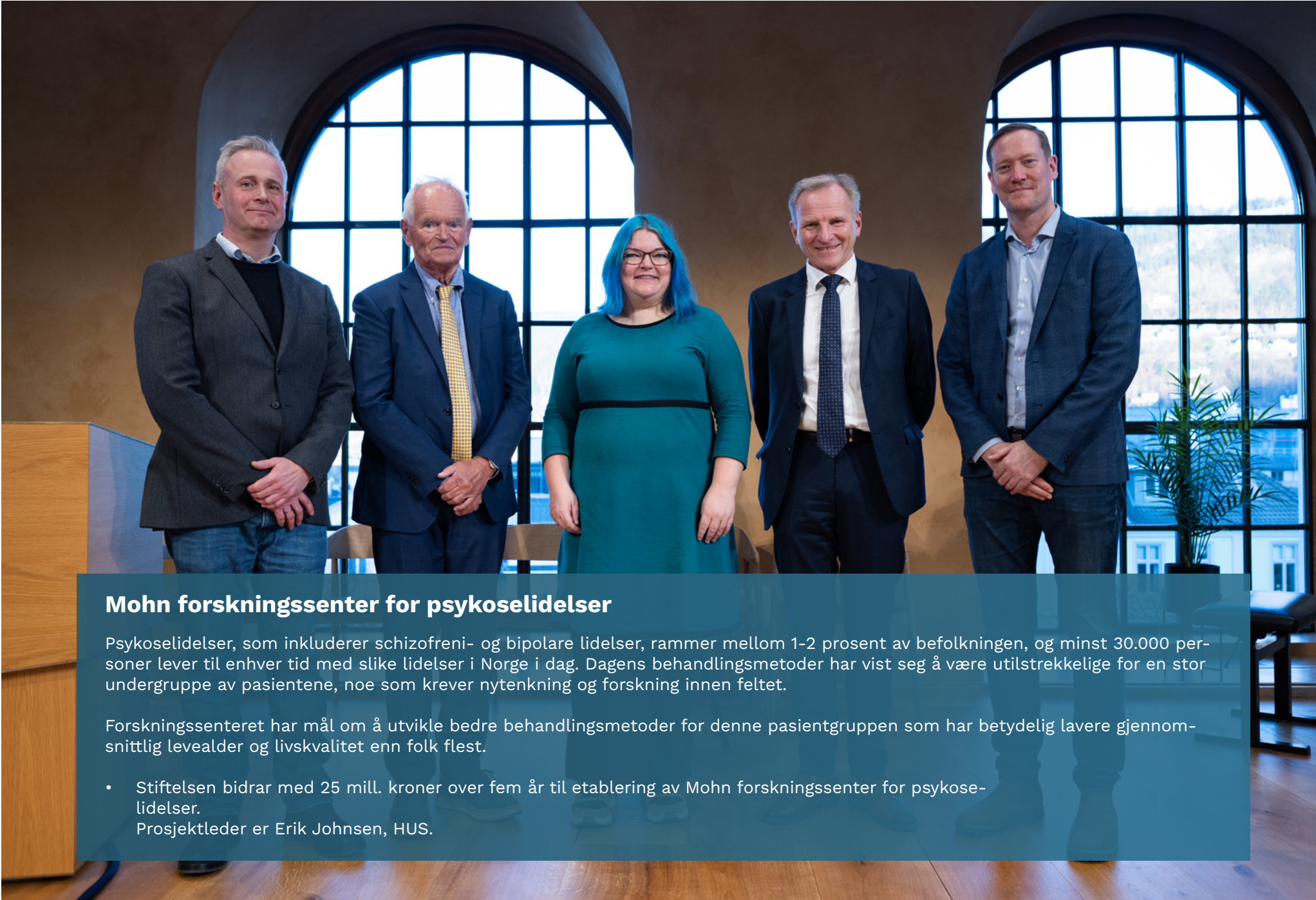

Senter for sammensatte sykdommer og aldring – CC.Age

Nyskapende teknologi og god omsorg skal gjøre livet bedre for hjemmeboende eldre. I denne satsingen støtter Trond Mohn forskningsstiftelse UiB i opprettingen av Senter for sammensatte sykdommer og aldring (CC.AGE).

CC.AGE tar sikte på å utforske effektiviteten og kostnadseffektiviteten til en forskningsbasert digital plug-and-play-mobilplattform (ALIVE) som skal samle utvalgte teknologier for bruk hjemme. Videre skal senteret bidra til å utvikle og teste et sosialt bomiljø, samtidig som nødvendige tradisjonelle omsorgsressurser ivaretas.

- Stiftelsen bidrar med 22 mill. kroner over fem år. Prosjektleder er Bettina Husebø, UiB.

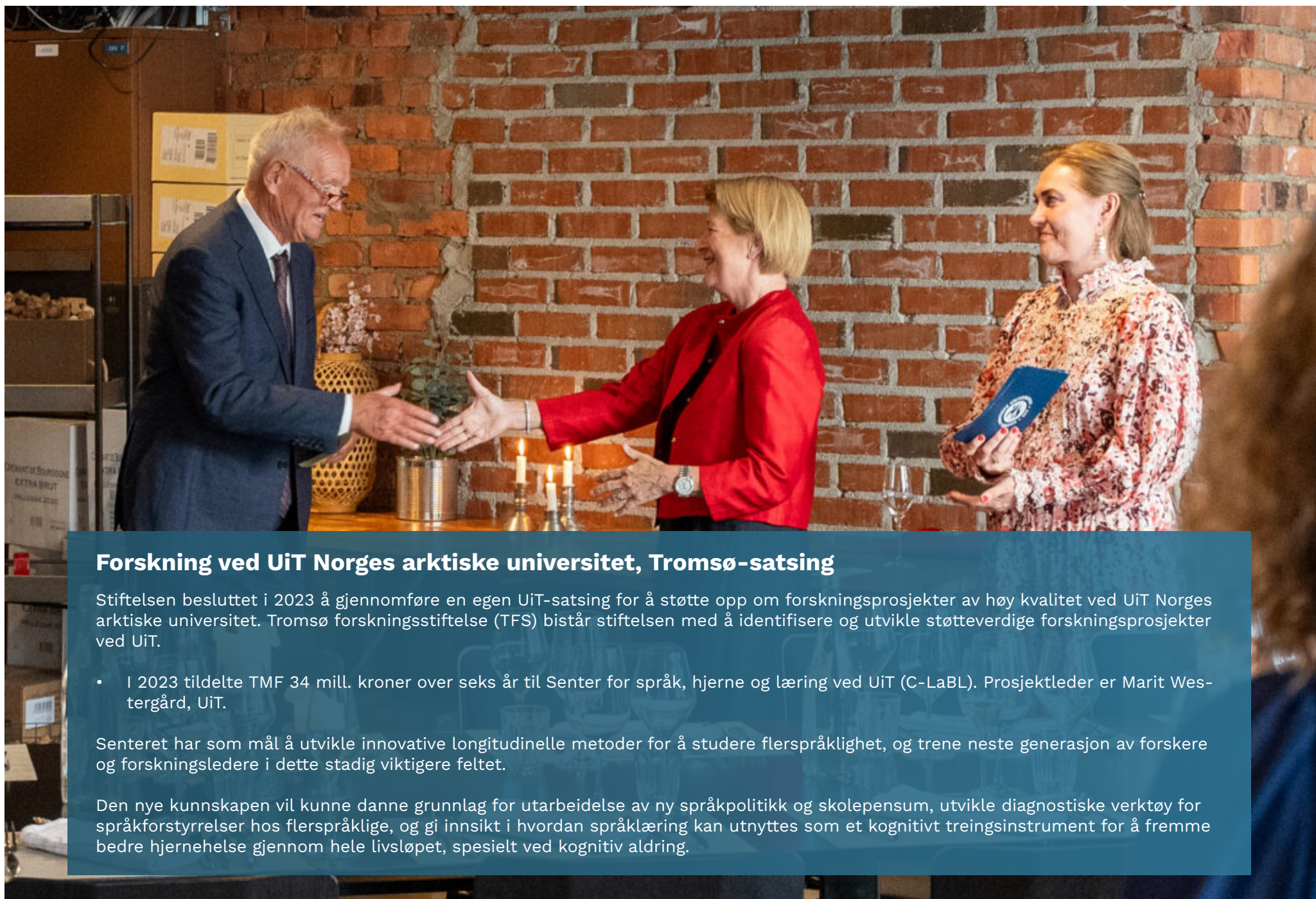
A group of five people (four men and one woman) are standing in a room with large, arched, multi-paned windows. The man on the far left is wearing a grey blazer over a dark sweater and jeans. The man next to him is wearing a dark blue suit with a yellow patterned tie. The woman in the center is wearing a teal dress and glasses. The man next to her is wearing a dark blue suit with a dark patterned tie. The man on the far right is wearing a dark blue blazer over a light blue shirt and dark trousers. They are all smiling or looking towards the camera. The background shows a view of a city through the windows.

Mohn forskningssenter for psykoselidelser

Psykoselidelser, som inkluderer schizofreni- og bipolare lidelser, rammer mellom 1-2 prosent av befolkningen, og minst 30.000 personer lever til enhver tid med slike lidelser i Norge i dag. Dagens behandlingsmetoder har vist seg å være utilstrekkelige for en stor undergruppe av pasientene, noe som krever nytenkning og forskning innen feltet.

Forskningssenteret har mål om å utvikle bedre behandlingsmetoder for denne pasientgruppen som har betydelig lavere gjennomsnittlig levealder og livskvalitet enn folk flest.

- Stiftelsen bidrar med 25 mill. kroner over fem år til etablering av Mohn forskningssenter for psykoselidelser. Prosjektleder er Erik Johnsen, HUS.

Forskning ved UiT Norges arktiske universitet, Tromsø-satsing

Stiftelsen besluttet i 2023 å gjennomføre en egen UiT-satsing for å støtte opp om forskningsprosjekter av høy kvalitet ved UiT Norges arktiske universitet. Tromsø forskningsstiftelse (TFS) bistår stiftelsen med å identifisere og utvikle støtteverdige forskningsprosjekter ved UiT.

- I 2023 tildelte TMF 34 mill. kroner over seks år til Senter for språk, hjerne og læring ved UiT (C-LaBL). Prosjektleder er Marit Westergård, UiT.

Senteret har som mål å utvikle innovative longitudinelle metoder for å studere flerspråklighet, og trene neste generasjon av forskere og forskningsledere i dette stadig viktigere feltet.

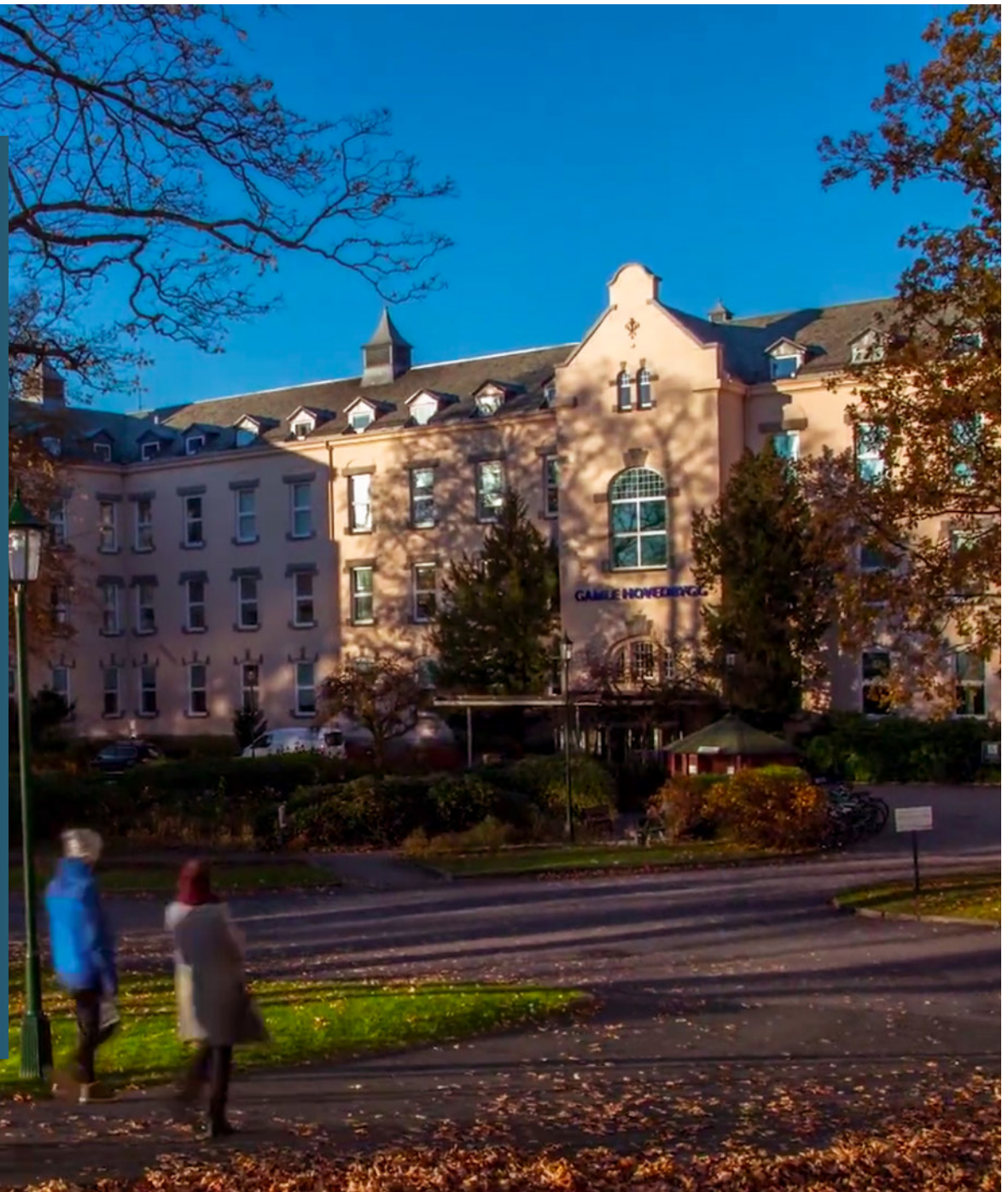
Den nye kunnskapen vil kunne danne grunnlag for utarbeidelse av ny språkpolitikk og skolepensum, utvikle diagnostiske verktøy for språkforstyrrelser hos flerspråklige, og gi innsikt i hvordan språklæring kan utnyttes som et kognitivt treingsinstrument for å fremme bedre hjernehelse gjennom hele livsløpet, spesielt ved kognitiv aldring.

Infrastruktur

Som en del av forskningsprosjektene har Stiftelsen støttet større, kompleks forskningsinfrastruktur ved UiB og Helse Bergen. Stiftelsen har bidratt med midler til utstyr og kjernefasiliteter som MR-, CT-, PET-utstyr, NMR-spektrometer, Mohns kreft-forskningslaboratorium, Digital Social Science Core Facility (DIGSSCORE) og Forskningsenhet for helseundersøkelser (FHU).

Siden 2013 har stiftelsen forvaltet en gave fra Trond Mohn på 250 mil. kroner som er øremerket Haukeland universitetssykehus og etablering av senter for partikkelterapi og utstyr. I perioden 2014-2017 har deler av avkastningen vært brukt til kompetansebyggende tiltak innenfor fagområdet proton/partikkelterapi, og totalt 33,5 mill. kroner er bevilget og utbetalt til tre prosjekter ved Helse Bergen og Universitetet i Bergen.

I 2018 ble gaven på 250 mill. og avkastning på denne i sin helhet stilt til disposisjon for Helse Bergen. Gaven skal benyttes til å anskaffe medisinsk utstyr. I 2023 har stiftelsen økt sin avsetning til dette formålet med 25 mill. kroner for å reflektere at det er generert avkastning på den delen av gaven som foreløpig ikke har kommet til utbetaling. Så langt har stiftelsen utbetalt 183 mill. kroner til Helse Bergen. Resten ventes å komme til utbetaling i løpet av de neste 2-3 årene.

IV. Organisering av stiftelsens arbeid og henvisninger til regnskapsloven

Ved utgangen av 2023 hadde stiftelsen seks ansatte. Trond Mohn forskningsstiftelse leverer også forretningsførsel til Stiftelsen Kristian Gerhard Jebsen. Stiftelsen diskriminerer ikke kjønn ved ansettelser eller valg av styremedlemmer. Arbeidsmiljøet er godt og sykefraværet har over tid vært lavt. I 2023 var samlet sykefravær 43 dager (2,8%) hvorav 37 dager (86%) var legemeldt fravær. Det har ikke forekommet skader eller ulykker i 2023. Stiftelsen forurensrer ikke det ytre miljø.

Styret har hatt fire møter i 2023 og behandlet 50 saker. En sak er behandlet på sirkulasjon. Stiftelsen har tegnet ansvarsforsikring for styret og daglig leder. Denne gir dekning for personlig erstatningsansvar for formueskade som sikrede kan ilegges på grunnlag av uaktsomhet. I henhold til avtale om forretningsførsel som stiftelsen har inngått med Stiftelsen Kristian Gerhard Jebsen er det tegnet formueansvarsforsikring for skade og tap som kan oppstå i forbindelse med utførelse av oppdraget. Forsikringene er tegnet hos Tryg forsikring.

Åpenhetsloven trådte i kraft 1. juli 2022 og har som formål å fremme virksomheters respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, samt sikre allmenheten tilgang til informasjon. Loven gjelder for virksomheter som tilbyr varer eller tjenester i eller utenfor Norge og som ikke er definert som «små foretak» i regnskapsloven.

Det er gjort en vurdering av hvorvidt

stiftelsens virksomhet, som består av kapitalplasseringer samt pengedonasjoner til definerte offentlige institusjoner og virksomheter, faller inn under kriteriet «tilbyr varer eller tjenester - også sett i lys av at «tilbyr» ikke nødvendigvis innebærer at det må ytes et vederlag for varen eller tjenesten. Stiftelsen har konkludert med at stiftelsen ikke tilbyr varer eller tjenester og dermed ikke omfattes av åpenhetsloven og redegjøringsplikten som følger av den.

Trond Mohn forskningsstiftelse støtter intensjonen med loven. Ethiske retningslinjer inngår i stiftelsens investeringsstrategi og etterlevelsen av disse blir årlig gjennomgått av eksternt tredjepart. Dersom lovgiver kommer med presiseringer eller endringer som tilsier at stiftelsens virksomhet likevel omfattes av åpenhetsloven vil stiftelsen innrette seg etter dette. Den 1. februar 2023 godkjente Stiftelsestilsynet søknad om en presisering av stiftelsens formålsbeskrivelse som åpner for at stiftelsen kan tildele midler til forskningsinstitusjoner som geografisk er plassert utenfor Bergen også når samarbeid med forskningsutførende institusjoner i Bergen ikke er mulig. I etterkant av vedtektsendringen har stiftelsen vedtatt å gjennomføre en satsing for å støtte opp om forskningsprosjekter av høy kvalitet ved UiT Norges arktiske universitet. I den forbindelse er det inngått en samarbeidsavtale med Tromsø forskningsstiftelse (TFS) som innebærer at TFS forbereder tildelingssaker for styret i TMF for prosjekter som har UiT Norges arktiske universitet som vertsinstitusjon.

Sveinung Hole fratrådte som daglig leder 14. februar 2023 og siden da har Anne Marie Haga vært konstituert daglig leder.

Styret kjenner ikke til forhold for bedømmelsen av stiftelsens stilling og resultat av virksomheten som ikke framgår av balanse, resultatregnskap, noter og styrets beretning.

Stiftelsen mener at årsregnskapet gir et rettviseende bilde av stiftelsens eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. I samsvar med regnskapsloven bekreftes det at forutsetningen for fortsatt drift er til stede.

Bergen 12. juni 2024

Asbjørn Strandbakken
Styreleder

Trond Mohn
Styremedlem

Jan Erik Askildsen
Styremedlem

Karen Camilla E. Krakstad
Styremedlem

Ole-Bjørn Tysnes
Styremedlem

Morten Foros Krohnstad
Styremedlem

Anne Marie Haga
Daglig leder

Trond Mohn forskningsstiftelse

Postadresse:
Postboks 7150
5020 Bergen

Besøksadresse:
Ytrebygdsvegen 215
5258 Blomsterdalen:

post@mohnfoundation.no

Org. nr. 988 029 327

Forside-foto: Arne Tjølsen